

szins accep-
zwaar kun-
En omdat
n. Wijn bin-
de kerke-
ten, en dat
strekke hun
an zulk een
iet te onder-

deze voor-
den nevel.
sonder meer
is of niet;
r daar loopt
is iemand,
eener min-
n meerdere
in die meer-
eren Dr Bos
volgt, daar
t is juist de
gadering in-
e „veronge-
particuliere
ggen: neen,
zeggen, en
st, uitzonde-
n Schrift en
rachten hun
lelijke argu-
bezwaarden”
ettig, dan
daarover
geding?
verkelijkheid
is de feite-
ift zeggen:
et dóór. En
kracht, aan
gezien, met

synode, zoo
at bezit als
er een eigen
zijn we dan
toestand, die
P. D.

ing

reformeerde
Het wordt
er hand ge-
ls Groen van
de ééne bij
bij de Kam-
egen de val-
Comité heeft
aanbod van

dat het voor
ermate moe-
in de huidi-
taten uitgaan.
worden sys-

Of men het

van Prof. C.
OLICA". Een
biedt van de
de artikelen
ynodocratie".
ondernomen
de kerken ter
boek wordt
e, waarin de
van leeruit-
er duidelijke
EN dit boek,
450 pagina's,
0 cent per
den!

tsluitend ter
ler de „syno-
dat de kerke-
r verzending
leden, welke
met het oog
ste bedoeling
t beschikbaar
„synodalen”.
eld worden.
d per giro
p. 525238 ten
ensangel 32 te
2 Jan. binnen
van de ver-
En van een
t meer sprake

laren van het
g uitgevoerde
zullen komen.
tschillen noo-

diger dan ooit! Tenslotte is het Comité van plan, ook zelfstandig, namelijk op die plaatsen waar geen vrijgemaakte gereformeerde kerk is, de verspreiding van dit boek ter hand te nemen. En het zal het zeer op prijs stellen indien door of op instigatie van de kerkeraden giften voor dezen arbeid op de postrekening van den Heer v. d. Kamp worden gestort.

Tevens is van het Rapport „Samenspreking” een zeer goedkope uitgave voor verspreiding (9 cent per stuk) bezorgd. Ook te bestellen door Kerkeraden. De D. v. Dijk, de voorzitter der jongste synode gaf een inleidend woord.

Als deze uitgaven van harte aanbevolen

K. S.

Aan onze „garnizoenskerken”

Nu de laatstgehouden Generale Synode besloten heeft om geen deputaten meer te benoemen voor de geestelijke verzorging onzer militairen, is met name voor de garnizoenskerken de actualiteit dezer verzorging weer met klem naar voren gekomen.

Vandaar dat de vraag reeds gesteld is of het niet noodig en gewenscht is, dat deze kerken zich in onderling overleg eens beraden wat hen in dezen te doen staat en welke mogelijkheden voor de geestelijke verzorging er zijn.

De kerkeraad der Geref. Kerk van Amersfoort wil nu het initiatief nemen om aan deze vraag tegemoet te komen.

Hij wil daarom die kerkeraden, die, in grooter of kleiner garnizoen, met de directe geestelijke verzorging onzer militairen te maken krijgen, verzoeken, zich door een afvaardiging hunnerzijds te laten vertegenwoordigen op een conferentie die D.V. gehouden zal worden Woensdag 23 Febr. a.s., in de Consistorie der Geref. kerk aan de Zuidsingel te Amersfoort. De conferentie begint 's morgens te 10.30 uur.

Br. A. T. v. Oosterom uit Nijmegen zal dan allereerst de bespreking inleiden over de mogelijkheden voor geestelijke verzorging, zooals de militaire bepalingen die toelaten.

Prof. Veenhof, die op de Gen. Synode prae-adviseur was bij de commissie die ook de zaken betreffende de geestelijke verzorging der militairen behandeld heeft, hoopt de conferentie ook te kunnen bijwonen.

De Kerkeraad van Amersfoort doet dan ook een dringend beroep op de betrokken kerkeraden om zich op deze Conferentie te doen vertegenwoordigen.

Voor eenig overzicht is het wel gewenscht, dat deze Kerkeraden tevoren van hun afvaardiging naar deze conferentie bericht doen. Mogen wij dan verzoeken deze mededeeling toe te zenden aan br. P. Kramer, Memlingstraat 11, Amersfoort?

En mogen wij andere bladen verzoeken dit bericht over te nemen?

Theologische Hoogeschool

Officieel kan worden meegedeeld, dat de overdracht van het Rectoraat over de Theologische Hoogeschool door Prof. C. Veenhof aan Prof. B. Holwerda, zoo de HEERE wil, zal plaats hebben op Maandag 7 Februari a.s. des avonds om 8 uur in de Nieuwe Kerk aan den Broederweg in Kampen en dat de inauguratie van Prof. Dr H. J. Jager zoo de HEERE wil op den volgende dag Dinsdag 8 Februari des morgens om 11 uur zal geschieden, eveneens in de Nieuwe Kerk.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

In den neergang (II)

Uiteraard licht het Rapport van de commissie, ingesteld ter bestudeering van de instelling van een Lichaam met verordenende bevoegdheid op onderwijsgebied, ons slechts zeer sober in over den gang van zaken in de commissie zelf.

Het eenige, dat we echter mogen vernemen, is allernuist bemoeuwigend. Het spreekt vanzelf, dat de commissie werd samengesteld uit vertegenwoordigers van de vier in den Raad van Leeraren samenwerkende organisaties. Dit zijn: de Algemeene Ver. van Leeraren bij het M.O.; het Genootschap van Leeraren aan Ned. Gymnasia; de R.-K. Leerarenver. „St Bonaventura” en de Ver. van Leeraren bij het Chr. Voorber. Hooger en Midd. Onderwijs. De voorzitter van den Raad van Leeraren werd als negende lid en voorzitter benoemd.

Over de samenwerking in deze commissie meldt het Rapport alleen:

„Het volgende Rapport heeft de instemming van alle leden, hoewel er uiteraard aanvankelijk omvangrijke meningsverschillen waren. Verschil in levensbeschouwing en politiek inzicht vormden steeds de ondertoon der besprekingen zonder bij het opstellen van de onderscheidene onderdelen van het Rapport storend te werken.”

U ziet, welk een ideale commissie door deze leden werd gevormd.

Er was wel verschil in levensbeschouwing, maar deze „werkte niet storend”. Er is geef meerderheids- en minderheidsrapport. Men werd het allen eens. Zulk een tweërlei rapport herinneren we ons anders nog

wel uit commissies, waarvan de leden allen verklaarden te buigen voor de H. Schrift. En dat was in deze commissie stellig niet het geval.

Voorts is het ook niet zoo geweest, dat men slechts die punten in een soort gezamenlijk communiqué opnam, waarover men tot genoegzame eenstemmigheid kwam. Ook dat zoo veel geloofd procédé onzer dagen behoeft niet te worden benut. De commissie onderzocht — gelijk we den vorigen keer zagen — feitelijk meer punten, dan strikt genomen tot haar opdracht behoorden.

Als U hierdoor nog niet van het wonder, dat in het werk van de commissie tot openbaring kwam, U wilt laten overtuigen, dan blijft U nog één tegenwerping over: natuurlijk was het onderwerp, dat aan de commissie werd opgedragen ter bestudeering, zoo geheel onttrokken aan het rechtstreeksch gezag der Schrift, dat geloovigen en ongeloovigen door eenvoudige uitwisseling van gedachten tot overeenstemming vermochten te komen.

Een dergelijke tegenwerping zou wel een noodsprong zijn. Men zou, via de „gemeene gratie” in haar meest verwerpelijken vorm, gelijkheid van visie postuleeren bij geloovigen en ongeloovigen inzake het onderwijzen der kinderen. We stelden den vorigen keer reeds vast, dat deze commissie heeft bepaald de grens voor de taak van de Overheid op onderwijsgebied. Daarover is bijna de geheele vorige eeuw gestreden. In dezen strijd is de A.R.-partij gevormd.

Daarin is ook de antithese-gedachte tot grootsche ontwikkeling gebracht.

En zou men dan hierbij een punt ontdekken, waarin die antithese zich niet doet gelden?

Bovendien is zulk een tegenwerping ook in tegenpraak met het woord van den dichter van Psalm 119, die, wetende dat „de goddeloozen hopen (hem) te doen omkomen, acht geeft op de getuigenissen” des Heeren, waarvan hij belijden moet: „Aan al het volkome heb ik een einde gezien, maar Uw bevel is zeer wijd”. (vs 95 vlg. vert. Noordtjij).

En weer rijst de vraag, hoe het dan mogelijk is, dat in deze commissie alles zonder eenige „storing” verliep. Waarom trad de antithese niet duidelijk aan het licht?

Het antwoord is in feite reeds in bovengeciteerde uitspraak van het Rapport gegeven: Wanneer „verschil in levensbeschouwing” wel den ondertoon der besprekingen vormde, maar nooit „storende werkte”, dan is volgens geen der leden dezer commissie ooit een punt aan de orde geweest, waarin het geloof in de Schrift als eenig richtsnoer voor het leven in geding was. Anders zou de eisch van gehoorzaamheid aan de Wet Gods stellig een „storende” factor geweest zijn. Want de Wet des Heeren berust niet in het constateeren van „verschil in levensbeschouwing”, maar drijft onverbiddelijk tot het stellen van het ultimatum: zich te buigen voor den eisch van den levenden God.

Het is dan ook begrijpelijk, dat er gesproken wordt van levensbeschouwing en van politiek inzicht. Er had moeten staan: levensovertuiging en politiek belijden. Wanneer het geloofig leven naar het Woord des Heeren tot een beschouwing wordt gedegradeerd, en het uitroepen van de ordinantien van den Almachtigen Schepper, zooals Hij ze ons wilde geven in Zijn Woord, wordt gequalificeerd als een politiek inzicht, dan is de antithese reeds gedenatureerd. Dan lacht de Satan, omdat hij zijn doel heeft bereikt, wat hem negentien eeuwen geleden, toen het Evangelie van Jezus Christus voor het eerst in Europa werd verkondigd, in de stad Philippi, mislukte door het ingrijpen van den apostel Paulus.

In Philippi, zoo lezen we in Hand. 16:17, riep een slavin, onder de werking van een boozen geest van Paulus en de zijnen, dat zij „een weg tot behoud” verkondigden. Een weg tot behoud! Prof. Grosheide in de K. Verkl. merkt hierbij op, dat het roepen van deze vrouw, dat Paulus een weg van behoud naast andere, die gepredikt worden, verkondigt, een gevaar betee- kent voor het werk Gods. „Zij relativiseert het, en Paulus mag dat niet verdragen”. In zijn bestrijding richt de

apostel zich dan ook regelrecht tot den boozen geest. En door zijn bevel in den naam van Jezus Christus behaalt Paulus de overwinning.

De overwinning? Velen in onze dagen zouden dit betwijfelen. Want wat waren de gevolgen hiervan? Welk een actie werd hierdoor tegen Paulus en Silas ontketend, omdat ze mogelijk was geworden! Heel de kans om het Evangelie in Philippi te brengen is in één slag vernietigd! Paulus en Silas werden in den binnensten kerker geworpen.

Maar Paulus en Silas waren niet ontmoedigd door hun gevangenschap. Zij wisten, dat in den weg der gehoorzaamheid het Evangelie ook in Europa zou worden verbreed. Daarvan hadden zij nog juist weer het bewijs ontvangen. Hoe werd de eerste bewoner van Europa voor den Christus gewonnen? Lukas, die er getuige van was, beschrijft het ons als volgt: „En een zekere vrouw, Lydia genaamd, een purperverkoopster uit de stad Thyatire, die God vereerde, luisterde toe. En de Heere opende haar hart, zoodat ze acht gaf op hetgeen door Paulus gesproken werd.”

Wanneer we dus nooit een gelegenheid willen laten voorbijgaan om den Christus te prediken, mögen we nooit anders spreken, dan hetgeen is naar het volle Woord Gods.

En hoe is het hiermee gegaan in den arbeid der commissie? Gelukkig zijn we omtrent dezen arbeid uitvoeriger dan het Rapport mogelijk was, ingelicht door het referaat, dat door een der vertegenwoordigers van de Ver. v. Leeraren bij het Chr. V.H.M.O. in deze commissie, Dr P. Doornenbal, Rector van het Chr. Lyceum te Den Haag, is geleverd op de jaarvergadering van deze vereeniging.

In dit referaat¹⁾ behandelt Dr D. ook voorgeschiedenis en strekking van het Rapport. Dusdoende houdt hij zich ook bezig met het feit, dat allen instemden met het Rapport, en zegt daarvan:

„(die instemming) was ten aanzien van sommige punten eerst mogelijk na een uitvoerige gedachtenwisseling, die tenslotte leidde tot een zodanige formulering, dat allen door hun handtekening hun instemming met de inhoud van het rapport konden betuigen.” (pag. 7)

Gelet nu op de samenstelling van de commissie, zeggen deze woorden ons genoeg. Men heeft elkaar gevonden in een bepaalde formuleering. Men moet dus weer zijn toevlucht hebben genomen tot woorden, die in verschillende zin kunnen worden geïnterpreteerd. Want, zooals aanstonds zal blijken, de tegenstellingen zijn geenszins in alles opgeheven. We moeten dus met de woorden van het Rapport zeer voorzichtig zijn.

Maar er is nog iets ergers. We wezen er reeds op, dat men in verband met de instelling van een Lichaam een afbakening moest vaststellen voor de taak van de Overheid in engeren zin, en daarnaast voor die van het Lichaam tegenover de Overheid en de scholen. Hier heeft men zeer concrete punten opgesomd. Daarover kon men dus nooit tot overeenstemming komen, als men niet geheel gelijk den omvang van die onderscheiden taken begreep. En dus staan we voor de vraag: wie heeft hier gecapituleerd? En wie heeft hier de winst behaald?

Ter vergadering te Utrecht betoogde Prof. Dr L. W. G. Scholten, die met Dr Doornenbal de Chr. Ver. vertegenwoordigde, dat de invloed van de Prot.-Chr. had gezegevierd over de opvattingen van de anderen. Wij zijn van meening, dat, nu men gekomen is tot een zodanige formuleering, dat allen er mee in konden stemmen, en er geen sprake is van bekeering, het tegendeel het geval moet geweest zijn. Dat kan men heel eenvoudig te voren vaststellen. Want in elke samenwerking kan de door allen aanvaarde norm nooit een grotere mate van zuiverheid vertoonen, dan de verst verwijderde groep voor zich aanvaardt.

En we hopen het te bewijzen ook.

Kampen.

H. M. MULDER.

¹⁾ Verschenen als bijlage van het Orgaan „Chr. Gymn. en Midd. Ond.” van 29 Mei '48 bij Wolters te Groningen.

DE CRISIS VAN HET GEZAG

in het bedrijfsleven (IX)

Vooraf een kleine rectificatie: In ons vorig artikel op blz. 130, eerste kolom, 13e regel van onderen, had de zetter, naar ik aanneem door onduidelijk schrift van mij, achter escamotagestukjes tussehen haakjes geschikstukjes geplaatst, dit moest goochelstukjes zijn.

Nu allerwegen de wekroep weerklinkt in onzen tijd om een nieuwe maatschappelijke orde en ook door een enkelen christelijken woordvoerder, gelijk wij reeds zagen, de verschijning van een nieuwe samenleving als aanstaande met blijdschap wordt begroet, komt met te meer klem de vraag op ons af, of ook wij ons zullen scharen in de rijen van hen, die naar dien nieuwen dag der menschheid hier beneden op weg zijn en aan alle acties, die daarvoor de baan willen vrij maken, onzen steun zullen verleen, of dat wij onze stem daartegen moeten verheffen en ons daartegen geestelijk weerbaar moeten maken.

Het slot van ons vorig artikel, gelijk hetgeen in de andere artikelen werd betoogd, zal het wel duidelijk

gemaakt hebben, dat wij inderdaad van oordeel zijn, dat deze ideeën praktisch moeten worden weerstaan, en dat reeds bij het begin; en dat wij de leuze van dezen algeheelen of partieelen heilstaaf op aarde niet mede kunnen aanheffen. Wij vernemen weliswaar van iemand als prof. de Gaay Fortman, dat deze nieuwe maatschappelijke orde, waarbij aan den arbeider medezeggenschap zal worden toegekend, hetgeen, naar men zegt, zelfs een wijziging van onze opvattingen over het rentmeesterschap ten gevolge moet hebben, een zaak is van rechtvaardigheid, die als zoodanig geen uitstel kan lijden, — maar wij krijgen geen antwoord op onze vraag: Of uit dit alles moet worden afgeleid, dat de maatschappelijke orde en de verhoudingen tussehen patroon of ondernemer en arbeider of employé, zooals wij deze eeuwenlang gekend hebben, en zooals die ons ook door de Heilige Schrift worden verhaald, moeten worden gekwalificeerd als bepaald onrechtvaardige orde en verhoudingen, en dat principieel genomen dan.